
ПРАВЕДНИКИ

Саєнко Олександр Іванович (1913-1942)
Полуянська Надія Миколаївна (1889-1977)
Луканіна (Полуянська) Віра Миколаївна (1925-?)

БРЯТОВАНІ

Лівшиц Марія Абрамівна (1911-?)
Шубс Володимир Наумович (1925-?)
Брейтерман Єлизавета Мойсеївна (1879-1959)

В.М. Луканіна

Н.М. Полуянська

В.Н. Шубс

Є.М. Брейтерман

Надія Миколаївна Полуянська викладала російську мову і літературу в школі № 25. Там же навчала дітей математиці Марія Абрамівна Лівшиц, а директором школи був Олександр Іванович Саєнко. Його, двадцятивосьмирічного, щойно призначили замість колишнього директора, який пішов на фронт.

Заняття в школі почалися 8-го вересня, а 17-го, передбачаючи здачу міста, Олександр Іванович провів останні збори і наказав вчителям знищити всі шкільні документи – фашисти не повинні були дізнатися жодного прізвища, жодної адреси, особливо дітей комуністів і євреїв.

Через декілька днів після приходу німців до Києва Надія Миколаївна зустріла свого директора у формі поліцая. Того ж дня він сам навідався до Полуянської і після розмови з ним Надія Миколаївна зрозуміла, що Саєнко служить в поліції за завданням підпілля.

28 вересня Марія Лівшиц прийшла ввечері до Полуянських. Вона знала про наказ з'явитися на Сирець, але йти туди не збиралася. Надія Миколаївна звернулася за допомогою до Олександра Івановича. Саєнко обіцяв рано вранці принести Марії Абрамівні «російські» документи і вивезти її з міста. Марія Абрамівна залишилася на ніч у Полуянської. Вранці Олександр Іванович в сільському одязі приніс обіцяні документи.

Надія Миколаївна перевдягнула Марію Абрамівну, перетворивши її на українську колгоспницю, а Саєнко вивів її за місто, посадив на воза і відправив до села, де ще з літа знаходилася її донька. Саєнко взяв у Лівшиц адреси знайомих комуністів і євреїв, які не встигли виїхати з Києва. Всім їм він дістав необхідні документи.

Через декілька днів після розстрілів в Бабиному Яру у Полуянської зібралися її учні і попросили заховати однокласника Вову Шубса. Надія Миколаївна, не дивлячись на те, що її донька Віра була дуже схожа на батька (він був євреєм), погодилася прийняти свого учня. Він жив у Полуянських майже три місяці, а потім Саєнко зробив йому «російські» документи і Володимир зник з міста.

Матір і донька Полуянські врятували і Єлизавету Брейтерман, яку знали багато років. 29 вересня Надія Миколаївна умовила Єлизавету Мойсеївну не коритися грізному наказу німців і незабаром дістала посвідчення про те, що Єлизавета Мойсеївна – вірменка. Впродовж всієї окупації Полуянські носили їй їжу, намагаючись робити все,

щоб вона не виходила з дому. Сусід-поліцай, якому все було відомо, її не видав.

Через два місяці Олександра Саєнка було заарештовано. Незабаром до Полуянських прийшов хлопчик 10-11 років і передав від Саєнка записку на клаптику газети: «Я у в'язниці, дуже важко. Пришліть, якщо можете, цигарок». Полуянська передала хлопчикові декілька пачок цигарок (вона торгувала ними). Олександр Іванович помер у в'язниці, доведений тортурями до божевілля. Марія Абрамівна Лівшиц всю окупацію провела в селі разом з донькою і матір'ю. Чоловік її повернувся з фронту.

Після війни Марія Абрамівна працювала вчителькою в селі, а Надія Миколаївна – у школі № 25. Викладачем німецької мови стала і її донька Віра. До Полуянських приїжджав Володимир Шубс. Він довгі роки працював інженером-будівельником, виростив сина, має онука. Єлизавета Мойсеївна Брейтерман стала бібліотекарем.

Олександр Івановичу Саєнку, Надії Миколаївні Полуянській, Вірі Миколаївні Луканій (Полуянській) 1992 року присвоєні звання «Праведник Бабиного Яру», а 1993 року – «Праведник народів Світу». 2006 р. Луканіна Віра Миколаївна нагороджена орденом "За заслуги" III ступеня.